

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Qvæstio IV. De scientia Dei conditionata.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

se ipsis. Nam quia cognitio diuina prout terminatur ad essentiam, & personas est infinite perfecta, non potest specificari ab obiecto vllō creato, illud enim non est obiectum primum & specificatum cognitionis quo sublato cognitio manet æquē intrinsecē perfecta, sed sublato futuro, cognitio Dei manet æquē intrinsecē perfecta, ergo illud futurum quantumvis in se ipso immediate cognoscatur, non est tamen specificatum cognitionis diuinæ, vide dicta in fine quæstionis secundæ.

Ad primam Respondebam, cognitionem Dei specificari ab obiecto formali primario, non à formali secundario, & terminatiuo: quia cognitio infinite perfecta per obiectum primum, specificari ab alijs obiectis non potest, quantumvis illa sint obiecta formalia, quia non sunt formalia primarij, & motiue sed terminatiue tantum.

Neque dicas, actum Dei liberum formaliter vt liberum, specificari ab obiecto contingenti, quia eo sublato non esset liber. Respondeo actum liberum non specificari ab obiecto contingenti, quia eo sublato actus Dei manet liber secundum totam perfectionem intrinsecam, & entitativam actus liberi, quamvis non maneat liber secundum complementum extrinsecum.

Ad secundam Resp. futuritionem rei contingentis esse fallibilem antecedenter, sed consequenter esse infallibilem ex suppositione quod res sit futura: sicut visio rei præsentis est infallibilis, cum implicet rem futuram non esse futuram. Neque hinc sequitur quod cognosci æquē possit in voluntate, vel causis moralibus præcisè prout antecedunt, & non includunt effectum, quia vt sic non habent connexionem vllō modo necessariam cum effectu, sed sequitur tantum quod futurum possit cognosci in causis prout includunt ipsum futurum quod est, futurum in se ipso cognosci vt sæpè monui.

Ad tertiam, negata est illa maior, quod in cognitione infinita, illud omne in quo aliquid videtur sit obiectum motiuum, & primum, quia si cognitio illa sit infinite perfecta per aliquod aliud prius obiectum, iam omne aliud obiectum erit terminatiuum & secundarium, res ergo futura videtur in se ipsa non primarij & motiue, sed secundarij & terminatiue, nego autem esse necesse vt primarij & motiue videatur in vllō alio; satis enim est quod ipsa videatur in se ipsa terminatiue, à cognitione infinite perfecta.

QVÆSTIO IV.

De scientia Dei conditionata.

HÆC est celebratissima illa scientia futurorum conditionalium, toties defensa, toties impugnata, mirabilium omnium Dei operum conscia, conciliatrix gratiæ atq; prædestinationis cum creata libertate, solcia decretorum, scripserunt pro eius defensione grauissimi huius ætatis Theologi, quorum doctrinam de hac scientia video totam ad tria capita posse reuocari. Primum sit eius existentia. Secundum quidditas & nonnullæ proprietates. Tertium obiectum materiale, & formale.

SECTIO I.

Existentia scientia Dei conditionata.

Futurum
conditio-
natum

Certum est primum futurum conditionatum illud appellari quod reuera erit ex suppositione quod ponatur conditio aliqua, v. g. peccatum Petri quod erit, si ancilla eum interroget, est futurum conditionatum, sicut futurum absolutum dicitur illud, quod

erit independenter ab omni conditione: propositio de futuro conditionato dicitur illa, quæ enunciat aliquid futurum, aut non futurum si ponatur aliqua conditio, si Petrus interrogetur ab Ancilla peccabit; scientia ergo conditionata vocatur illa quæ cognoscitur aliquid futurum, si ponatur aliqua conditio. Dicitur enim (conditionata) quia tendit in obiectum conditionatum, non quod ipsa sit in se conditionata, est enim actus verè absolutus, & dicitur (conditionata) ratione obiecti tantum.

Certum est secundò, propositionem de futuro conditionato esse posse triplicem, prima est disparata, in qua conditio nullam habet connexionem cum effectu, vt si des Petro librum, turca egredietur Constantinopoli. Secunda dicitur necessaria, in qua conditio connexionem habet necessariam cum effectu, si Petrus currat, mouebitur: hæc propositio semper illatiua est, quia est vera ratione consequentiæ, Petrus curret, ergo mouebitur. Tertia dicitur contingens, in qua conditio habet connexionem aliquam cum effectu, sed contingentem duntaxat, vt si Petrus vocetur, consentiet. Hæc propositio non potest esse illatiua, nec vera ratione consequentiæ, sed solum ratione consequentis. Falsum enim est dicere Petrus vocabitur, ergo consentiet, quia posita vocatione Petrus consentire potest, vel dissentire. Propositio ergo est solum enunciatiua. Similiter propositio conditionata interdum habet conditionem, quæ de facto ponetur, atque aded enunciat euentum reuera futurum, vt si Ancilla Petrum interroget, negabitur ab eo Christus, interdum habet conditionem quæ non ponetur nec effectus, si in Tyro, & Sidone, &c.

Certum est tertio, quod in omni propositione, in qua enunciat aliquid vel præteritum, vel futurum sub conditione contingentem habente connexionem cum effectu, semper (quod valde notandum est) in illa conditione, includuntur omnia principia quæ necessarij exiguntur ad illius effectus productionem, cum enim v. g. dicis si Petrus vocetur, consentiet, sub illa conditione vocationis continetur etiam quidquid ad illum consensum requiritur, v. g. decretum de præbendo concursu & alia huiusmodi; nam si Deus vocaret Petrum, & decreuisset non concurrere ad eius conuersionem, certè ille consensus non esset futurus posita vocatione: his positis. Nulla hoc sæculo inter Theologos illustrior est controuersia, quæ de hac scientia futurorum, sub conditione connexionem non habente necessariam cum effectu, qui dicitur futurus posita eadem conditione. Nam eam omnem negant constantissimè recentiores Thomistæ sed deinceps tamen, vi argumentorum coacti sunt, aliquam in Deo futurorum istorum, scientiam admittere, dixerunt verò alij eam probabilem duntaxat & coniecturalè esse, vt Curiel, Ledesina, Cabrera, Cabezudo, Nauerrera: alij mox aduertentes effugij huius, malè tutas latebras, ad quas sine diuina iniuria recurrere nemo possit, maluerunt humanæ libertatis iure violato, dicere admittendam in Deo esse infallibilem illam scientiam, sed posteriorem decreto absoluto & antecedente, v. g. si talis conditio ponatur, ego physicè iudam prædeterminabo ad peccatum, & Petrum ad conuersionem, ita nunc communiter illi omnes cum Aluare, Zumel, Gonzale.

Contraria tamen sententiâ, quæ omnino affirmat, esse in Deo certam cognitionem futurorum huiusmodi contingentium conditionalium, tùm eorum quæ absolute aliquando futura sunt, tùm eorum quæ nunquam erunt, quia non ponetur vnquam conditio, quæ posita illa essent, sententiâ (inquam) illa postquam authore Molina non primum adinuenta, sed clariùs explicata, & probata est, magno consensu, & plausu totius scholæ excepta est, & agnita germa-

Triplex
propositio
de futuro.

Qualis sit
illa condi-
tio.

Sententiæ
negantis
authores.

Authores
affirman-
tis.

na soboles veterum omnium scholasticorum, in quam ierunt vnâ voce Doctores omnes societatis, & cum illis Dominicus totus, Pefantius, Corduba, Lorca, Mendoza. Illustrarunt autem illam eximie Molina 1. p. q. 14. art. 13. disp. 14. & 17. & disp. 52. concordia. Suarez opusculo de hac scientia, & proleg. 2. de gratia. Valent. hic p. 5. Lessius l. de auxilijs c. 18. Herice disp. 7. Ruiz à disp. 61. ad 81. vbi ostendit clarissime scientiam illam conditionatam planè agnitam, & assertam fuisse à Magistro, Alensi, Alberto, Bonaventura, S. Thoma, Durando, Richardo, Scoto, & demùm ab omnibus antiquioribus Theologis, cum quibus.

Assertio. Dicendum omnino est, esse in Deo scientiam eorum omnium, quæ sub aliqua conditione futura sunt, eamque certam omnino esse ac infallibilem, & à quolibet Dei decreto absoluto independentem.

Primam partem, quatenus asserit cognosci à Deo huiusmodi futura, plures à Thomistis negant sine periculo erroris negari posse, sic enim tradunt Victoria, Ripa, Gonzales, sed eadem certitudine duas alias partes debere asseri, demonstrari breuiter potest ex scripturis, ex patribus, & ex ratione.

S. I.

Prima scientiæ huius probatio, ex scripturis.

Testimonia veteris testamenti.

Primò enim, quàm certò scientiam hanc, scriptura Deo tribuat, ex innumeris locis vtriusque testamenti patet; Exod. 34. prohibentur Israëlita sumere sibi filias gentilium in vxores, reddique Deus rationem, *Ne postquam fuerint fornicata fornicari faciant filios tuos.* Quod idem repetitur 3. Reg. c. 11. *non ingrediemini ad eas certissime enim auertent corda vestra, ut sequamini Deos earum.* 1. Reg. c. 23. *Querit David à Domino, si tradent me viri Coila in manus Saul, respondet Deus, tradent:* Sapient. 4. *Raptus est, ne malitia mutaret intellectum eius, aut ne fictio deciperet animam illius.*

Testimonia noui.

In nouo testamento celeberrimum illud est ex Matth. 11. *Ua tibi Corozaim, ua tibi Bethsaida, quia si in Tyro, & Sidone factæ essent virtutes, quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio & cinere, &c.* Lucæ 16. *Si Moysen non audiunt, neque si aliquis ex mortuis reuixerit credent.* Ioan. 5. *Si alius venerit in nomine suo illum recipietis.* 1. ad Corinth. 2. *Si cognouissent nunquam Dominum glorie crucifixissent.* Ex quibus, & alijs pluribus locis, quæ volens omitto, sic formatur demonstratio.

Deus certò & infallibiliter scit futura omnia contingentia conditionata, quæ actu nunquam erunt si certò & infallibiliter illa prædicat, sed in locis allegatis prædicat futura huiusmodi, quæ nunquam fuerunt, & fuissent, si posita fuisset aliqua conditio v. g. idololatriam Iudæorum, si sumerent vxores alienigenas: penitentiam Tyriorum si vidissent signa, &c. ergo Deus cognoscit futura conditionata. Hoc argumentum adeò malè vexat aduersarios, ut varias ad illud excogitauerint responsiones, sed omnes apertè falsas. Prima est (ut dixi) Ledelina, Cabrera, Nauarera, futura hæc omnia nota Deo fuisse, sed coniecturaliter solum, & probabiliter, quia non cognoscit, neque prædicat Deus euentum futurum, sed tantum quid ferat præsens dispositio, & inclinatio causarum, non enim v. gr. cognoscit David tradendum esse à Ceylitis, sed dicit causas tunc esse ita dispositas, ut moraliter possit conjici, illas operaturas esse tali modo.

Hæc responsio ut videas quantopere aliena sit à Thomistis, ipsius caluini solutio & Doctrina est, in Antidoto, ad 11. c. Matthæi, non disputat Christus (inquit) quid Deus præsciuerit, sed quid facturi sint

Tyrij, quatenus ex re percipi poterat, & ad communem mentis captum sermonem accommodat. Quod est dare Deo coniecturalem notitiam. Deinde hoc est dicere posse falli Deum, & verbis eius posse subesse falsum, quia falsitas stare potest cum opinione, quam propterea meritò negat Augustinus posse Deo tribui, *diuinitas non opinatur* inquit tract. 27. in Ioan. Præterea eadem etiam ratione negabitur esse in Deo cognitio eorum quæ absolute futura sunt, quæ Deus non nisi probabiliter prædixerit, quod esset fundamenta religionis firmissima euertere quæ petuntur ex Vaticinijs prophetarum; diceret enim infidelis, illos coniecturaliter solum loquutos esse. Deinde apertè repugnat scripturis, certissime auertent corda vestra. Raptus est ne malitia mutaret intellectum eius.

Dices, sapè Deum in huiusmodi prædictionibus non loqui assertiue, cum dicat fortè, v. g. Matth. 11. si in Sodomis factæ fuissent virtutes, &c. fortè mansissent vsque ad hanc diem.

Resp. negando per particulam (fortè) significari semper cognitionem probabilem, ut rectè probat Ambros. l. 2. de pœnit. 5. ex Actorum 8. vbi dicit sanctus Petrus, Simoni Mago, *Pœnitentiam age ab hac nequitia tua, & roga Deum si fortè remittatur tibi hac cogitatio.* Nunquid enim veræ pœnitentiæ non est promissa certa remissio, eximie August. tract. 37. in Ioan. Ille (inquit) qui omnia scit quando dicit (fortè) non dubitat sed increpat, dubitationis verbum est, quando dicitur ab homine, ideo increpante quia nesciente, cum verò dicitur à Deo verbum dubitationis, illa dubitatione arguitur infidelitas, non opinatur diuinitas. Itaque vel illud (fortè) affirmationem significat non dubitationem: vel per illud significatur contingentia futuri liberi quod potest non esse, non autem incertitudo cognitionis, quæ ad illud terminatur.

Cum ergo, apertam viderent falsitatem huius responsionis, posteriores Thomistæ dixerunt cum Aluare, futura illa conditionata nota prorsus infallibiliter Deo esse, non per scientiam vllam conditionatam, sed per scientiam liberam, quæ cognoscit decretum efficax prædeterminandi physice voluntatem Tyriorum ad pœnitentiam, si talia fierent miracula, quod decretum in Deo actu nunc est absolutum ex parte actus, sed conditionatum ex parte obiecti.

Sed contra, nam nunc non agitur, vtrum scientia conditionata distincta sit ab alijs, neque vtrum sit posterior decreto, sed tantum vtrum illa in Deo sit, nam esse in Deo scientiam conditionatam est cognosci à Deo ea, quæ futura essent, si poneretur conditio, sed ex scripturis allatis manifestè conuincitur huiusmodi futura cognosci à Deo, nam cognoscitur conuersio Tyriorum, quæ futura erat, si vidissent signa quæ viderunt Bethsaida, ergo negari non potest scientia Dei conditionata. Imò illa non potest esse sola scientia visionis, quæ cognoscuntur absolute futura, nam conuersio Tyriorum non est absolute futura, ergo quamuis decretum illud prædeterminandi Tyrios cognoscatur per scientiam visionis, quia dicitur præsens, tamen conuersio Tyriorum conditionatè futura cognoscitur per scientiam diuersam. Deinde quod cognitio illa non sequatur decretum prædeterminandi, postea euidentissimè demonstrabitur. Nunc tantum dico per eam responsionem poni decretum in Deo antecedens, & efficax prædeterminandi hominem ad grauissima illa peccata, quæ Deus præuidet futura sub conditione. Nam v. g. cum dicitur Sapient. 4. *raptus est ne malitia, peruerteret, &c.* Quæ ab aduersarijs, vtrum decerneret Deus efficaciter determinare illos pueros, ut malitia illos immuteret: quædo præuidet idololatriam Iudæorum, si ducant vxores alienigenas, habebat ne? decretum efficax prædeterminandi eos ad idololatriam, adeò ut non possent

Secunda
cualisio.

Prima euasio de cognitione coniecturali.

sent non esse idololatram. Hoc fateor pias horrere aures, ut amplius postea dicitur. Præterea quæro, illa fœuerissima obiurgatio facta Corozaitis, nunquid sit iniusta, & ridicula; dicit, enim vobis, quia si vidisset Tyrij & Sidonij, virtutes quas vos vidistis, ego physice prædeterminassem eos ad conuersionem, si ne qua prædeterminatione conuerti non potuissent. Vestras autem voluntates nolui prædeterminare, neque potuistis conuerti. Quis! non rideat Christum ita increpantem, aut cum Bethsaitis non respondeat, nos quoque conuersi essemus visis his signis, si voluntates nostræ fuissent à Deo prædeterminatæ, sed quia prædeterminare Deus noluit, non potuimus conuerti, quomodo deteriores illi fuerunt Tyrijs.

Neque dicas cum Aluare Bethzaitas maiora opposuisse impedimenta diuinæ gratiæ, quàm opposituri fuissent Tyrij. Redit enim argumentum, nam si Deus prædeterminauit antecedenter Bethsaitas, ut apponant illa maiora impedimenta, non autem prædeterminauit Tyrios, certe nullà re magis videntur obiurgandi quàm Tyrij, atque adeò iniustum est illud (væ) cum tota causâ, cur non egerint pœnitentiam, sit, quia Deus noluit illos prædeterminare, sicut volebat prædeterminare Tyrios. Denique ut cætera omittam responsio illa de decreto antecedente expressè habetur apud Caluinum l. 3. institut. c. 23. ut videbis apud Bellarminum l. 2. de amissione gratiæ, c. 1. & Belcarium episcopum metensem in opusculo contra ipsum.

§. II.

Secunda probatio, ex doctrina SS. Patrum.

Secundò, non minùs expressa est apud Patres hæc scientia, quorum longissimum dabunt Catalogum Suarez, & Ruiz, locis citatis, ego ex triplici capite apertissimè rem demonstro.

Primum
caput testi-
moniorum

Primum est, quærent sapissimè Patres, quare Deus cum præuideret peccaturos Angelos & Adamum si crearentur, Iudam, & Sautem si eligerentur, creare illum voluerit, & istos eligere. Respondent autem concedendo id sciri à Deo, & tamen creare velle illos, quia Dei bonitas superat præscientiam, ita enim respondent Hieronym. l. 3. contra Pelagianos c. 2. Tertull. l. 2. contra Marcionem c. 5. 6. & 7. Chrysost. homil. 1. de Adam & Eua.

Secundum
caput.

Secundum est, asserunt etiam illi sæpè idèd quosdam præmaturè rapi ex hac vita, quia Deus præuideret fore, ut in maiora mala laberentur, si diutius viuerent, alios autem non rapi, cuius inæqualitatis nullam rationem esse posse asserunt, de hoc enim sæpè disputat Augustinus, & scientiam istam apertè tribuit Deo, v. g. l. de bono perseuer. c. 9. *Certè poterat illos, Deus præsciens esse lapsuros auferre de hac vita, & l. de corrept. & gratia c. 8. Non nisi peruersissimè ac insanissimè dici, Deum nescire quid facturi sint homines si viuunt, cum illos rapit antequam viuant*, idem fulissimè docet Nyssen orat. de infantibus, utiturque ad id, similitudine conuiuiorum, ubi magister præuidens certos quosdam ex inuitatis, crapulâ lædendos esse, arcet maturè à conuiuio. Denique Cyrilli eadem doctrina est l. 3. contra Iulianum ubi Porphyrij sententiam laudat.

Tertium
caput.

Tertium est, quia ponitur sæpè à patribus præsertim ab Augustino vocatio quædam secreta, & congrua, cui Deus nouit obedituros homines, si eâ vocentur, l. 2. ad simplicianum q. 2. *Cuius miseretur, sic eum vocat, sicut nouit ei congruere, ut vocantem non respiciat*, idem habetur l. de prædestinat. Sanctorum c. 8. ubi habetur manifestè cognitio futurorum conditionalium. Ex quibus formatur euident argumentum.

Non potest Deus cognoscere peccatum Adami, & Iudæ, si creentur: peccata puerorum quos præmaturè rapit, si diutius viuerent: vocationis efficaciam si detur, per scientiam absolutam, quia illa sæpè non sunt absolutè futura; sed neque per scientiam purè possibilem, cum sint futura posita conditione, ergo cognoscat per scientiam conditionatam.

Argumen-
tatio.

Obijciunt aduersarij vrgentque vehementius damnatam esse ab Augustino & ab eius discipulis Prospero & Fulgentio hanc scientiam, quæ nitebatur error totius Massiliensium de initio fidei, & gratiæ, atque adeò annuerandos esse Massiliensibus, Molinam, & assertores omnes (scientiæ mediæ) & hoc est magnum crimen propter quod Molinistæ dicuntur Semipelagiani. Quid enim in Semipelagianis reprehendit Augustinus, vel frequentius, vel vehementius quàm hanc scientiam v. g. l. de prædestin. sanctorum c. 14. & l. 2. contra duas epistolas, & c. c. 7.

Obiectio
Thomista-
rum.

Resp. Augustinum ab aduersarijs, vel rideri, vel non intelligi, nam scientiam futurorum conditionalium, certum est ab eo sæpè probari, & prædicari. Neque Semipelagianos argui, quod illam admitterent, sed quod pessimum, & omnino impossibilem eius vsum, in Deo fingerent, ad stabiliendum errorem de initio fidei. Non enim errabant quod dicerent sciri à Deo bona vel mala opera, quæ sub aliqua conditione quisque facturus esset, sed quod vellent illa ut sic præuisa, puniri à Deo, vel præmiari, imò dari primam gratiam propter bonum vsum, quem Deus futurum præsciuisset, & præmaturè rapi pueros in pœnam peccatorum quæ facturi erant si vixissent: hoc est quod in Massiliensibus merito designat S. Doctor, cum quo sentiunt omnes scientiæ mediæ assertores, tantum à Massiliensibus remoti, quantum veritas ab errore distat.

§. III.

Tertia probatio, ex multiplici ratione.

Prima petitur, ex determinata veritate, ac Scibilitate propositionum conditionalium: si futurum conditionalium aequè verum est, & cognoscibile, ac absolutè futurum, aequè Deus cognoscit futurum conditionalium, ac futurum absolutum; sed futurum conditionalium aequè verum est, & cognoscibile, ac futurum absolutum: ergo aequè cognoscitur à Deo. Sed cognoscere futurum conditionalium, est habere scientiam conditionatam, ergo Deus habet scientiam conditionatam. Maior non eget probatione, nam intellectus simpliciter infinitus in ratione cognoscentis cognoscit essentialiter omne quod sciri potest, eo ipso quod sciri potest alioqui esset possibilis intellectus, qui plura sciret, sed quod est scibile sciri potest, ergo intellectus infinitus scire debet omne scibile.

Prima ra-
tio ex de-
terminata
veritate
futurorum

Minor ergo, illis omnibus probatur argumentis, quibus ostenditur futurum absolutum esse verum & cognoscibile. Nam sicut hæc propositiones sunt contradictoriæ, Petrus vocatus à Deo conuertetur, Petrus non conuertetur, sic contradictoriæ istæ sunt si Petrus vocetur à Deo conuertetur, si vocetur à Deo non conuertetur, sed ex duabus contradictorijs vna est vera, & altera falsa, nam implicat ut ambæ sint veræ, vel ut sint ambæ falsæ, ergo tam est verum & cognoscibile futurum contingens conditionalium, quàm futurum absolutè. Deinde illa propositio est vera, quæ rem enunciat sicuti est, sed illa propositio, si Tyrij videant miracula conuertentur, si Petrus intret in atrium ter Christum negabit, rem enunciat sicuti est, ergo est vera propositio. Imò, sicut verum fuit dicere, Iudas damnabitur, quia non conuertetur, sic verum fuit, si Iudas conuerteretur non damnaretur.

ur. Denique futura sub conditione à viris prudentibus cognoscuntur saltem coniecturaliter; nemo enim consultat de medijs ad finem, quin ratiocinetur, circa id quod est futurum conditionatè, posito quod, eligat hoc vel hoc medium; ergo huiusmodi futurum est cognoscibile; à Deo autem (vt dixi) coniecturaliter cognosci non potest ergo cognoscitur euidenter. Et sanè quidquid habet rationem entis habet rationem veri, sed futura conditionata tam realiter habent rationem entis quam possibilia, vel absolute futura, ergo tam sunt vera, & intelligibilia.

Secunda
ratio ex
infallibili-
tate pro-
videntia.

Secunda ratio, ducitur ex perfectione infinita providentia: quotiescunque Deus intendit aliquem finem, & preparat voluntati liberæ aliquod medium, debet scire qualem effectum habiturum sit tale medium, si detur; alioqui falli poterit providentia decernendo finem, sed illud non potest scire, si non cognoscat futurum conditionatum, ergo illud cognoscit. Probat minor, quia cognoscere quid facturum sit medium si existat, est cognoscere aliquid futurum sub conditione, sed Deus, cognoscit quid facturum sit medium, si detur, siue illud determinet voluntatem, siue non, quia semper illud est futurum sub conditione ergo non potest negari quin cognoscat Deus futurum sub conditione. Deinde (vt dixi) nullum est agens propter finem quod non habeat pro regula cognitionem futuri sub conditione, alioqui non posset prudenter eligere media, ergo cum Dei providentia perfectissimo modo agat propter finem, habebit pro regula perfectissimam cognitionem futuri sub conditione. Denique quod caput est, impossibile est Deum efficaciter prædestinare, ac vocare aliquem, si vel eius libertatem non violat, vel non cognoscat, quid voluntas factura sit, si vocetur, sed Deus prædestinando & vocando non tollit indifferentiam voluntatis, vt probarem si vacaret, ergo cognoscit quid voluntas factura sit si eo, vel eo modo vocetur.

Obiectio
Thomista-
rum.

Obijciunt aduersarij, propositiones conditionatas, non esse veras nisi sint necessariae, quod probant, quia veritas propositionis conditionatae consistit in bonitate consequentia, sed consequentia nunquam esse potest vera, quin sit necessaria, alioqui posset aliquando esse verum antecedens, & falsum consequens quod est impossibile.

Respon. propositiones conditionales, quæ habent necessariam connexionem cum antecedente, ita esse veras, vt sint necessariae, & veræ consequentia: alias autem propositiones in quibus conditio, non est connexa nisi contingenter cum euentu, nullo modo esse necessariae, & illatias quia earum veritas (vt dixi) non pendet à bonitate consequentia, sed ab euentu consequentis, quia enunciatiua sūt tantum, non illatiua. Imò si essent consequentia, non essent tamen necessariae, quia licet consequentia formalis semper sit necessaria, consequentia tamen materiales non sunt necessariae, nisi quando antecedens est necessarium. Istæ propositiones conditionales ad summum sunt consequentia materiales, quibus potest subesse falsum, vt rectè obseruat Moncaus d. 3. c. 16. Herice d. 7. c. 10. n. 59.

Tertia ra-
tio.

Denique vt optime vrget Luisius Legionensis dari scientiam in Deo eorum quæ sub conditione sunt futura, ita infirmum est mentibus hominum, vt si rusticum quemque interroges, quid futurum de te fuisset si natus esses inter Turcas, respondeat statim Deus nouit, quia nimirum summa illa perfectio est nullam admixtam habens imperfectionem, & est possibilis, ergo in Deo summe perfecto nullà ratione negari potest.

Multa opponuntur ab aduersarijs in contrarium, quæ omnia video peti partim ex malè intellecta na-

Tom. I.

tura, & proprietatibus huius scientia, partim ex illius obiecto, quæ paucis exponi possunt.

SECTIO II.

De natura & proprietatibus huius scientia conditionata.

TRia ergo potissimum sunt in hac scientia quam admisimus aduersarijs difficilia ex parte quidditatis. Primum est, quod sit media inter scientiam visionis & scientiam possibilem. Secundum, quod antecedit decretum Dei sine quo implicat vt aliquid habeat rationem futuri. Tertium, est eius vsus in actibus diuinæ providentia.

S. I.

Utrum scientia conditionata media sit inter scientiam simplicem, & scientiam visionis, & sit ab illis distincta.

Ratio dubitandi est primò, quia omnis distinctio inter scientias Dei petitur à diuersitate obiectorum, sed nullum est obiectum assignabile quod non pertineat ad scientiam necessariam, aut liberam, vel certè ad scientiam simplicem, aut visionis; nam omne cognoscibile, vel est necessarium, vel contingens: si primum pertinet ad scientiam necessariam, si secundum pertinet ad scientiam visionis. Deinde vel erit, vel non erit, si erit, pertinet ad scientiam visionis, si non erit, pertinet ad scientiam simplicem. Deinde futurum conditionatum, est ens purè possibile cum antecedit decretum Dei, neque vllum est possibile quod non sit futurum si Deus velit illud creare, ergo scientia simplex non differt à scientia media.

Triplex
difficul-
tas.

Confirmatur quia, si admittitur in Deo scientia distincta pro futuris conditionatis admittenda similiter erit scientia distincta pro præteritis, & præsentibus conditionatis, quod nemo dixerit.

Secundò, inter contradictoria nihil est medium, scientia libera, & necessaria oppositionem dicunt contradictoria, quia necessarium opponitur libero: similiter ens actu, & ens in potentia, opponuntur contradictoriè, primum cognoscitur per scientiam visionis, secundum per simplicem. Denique sequens decretum, & antecedens decretum nihil possunt habere medium, ergo neque scientia simplex cuius obiectum est prius decreto, & scientia visionis, cuius obiectum non est prius decreto.

Tertiò, hæc scientia constat antecedente & consequente, quia veritas propositionis conditionatae consistit in sola consequentione consequentis ab antecedente, nam etiam si antecedens & consequens seorsum sint vera, si tamen vnum non sequatur ex alio falsa est propositio, si musca volat, turca saltat, ergo illa scientia esse non potest in Deo cuius nulla scientia constare potest antecedente & consequente. Præterea scientia hæc simplex non est cum contineat multitudinem conceptuum, connexionem vnus cum alio, & illationem. Denique si est in Deo hæc scientia, est præscientia, sed negat expressè Augustinus futura hæc præsciri v. g. de prædestinat. Sanctorum cap. 14. dicit præsciri à Deo quod erat futurum, non autem quod non erat futurum.

Dico primò, scientia conditionata nullo modo esse potest media inter scientiam naturalem, & liberam, propriè ac strictè sumptas, ita omnes ad vnum scientia conditionatae assertores.

Non est
media in-
ter scien-
tiam natu-
ralem &
liberam.

Ratio perspicua est, quia necessarium, & liberum opponuntur contradictoriè, ergo scientia, quæ circa illa versantur nihil habent medium, estque perspicuè contra Arrubalem, quod scientia conditionata reuo-

N catur.

catur ad scientiam liberam non autem ad necessariam, quia futura conditionata cum pendeant à decreto Dei, aut etiam à voluntate libera, sunt aliquid purè contingens, atque ita non pertinent ad scientiam necessariam, si tamen scientia necessaria minus propriè sumatur, pro ea quæ antecedit decretum, & libera, pro ea quæ posterior est decreto, non est dubium quin scientia conditionata, media dici possit inter scientiam naturalem, & liberam sumptas in ea significatione minus propria, quia hæc scientia ut dicitur statim neque antecedit, neque sequitur decretum, sed includit illud concomitanter tanquam vnam e conditionibus.

Assertio
bipartita.

Dico secundò, scientia conditionata non est media inter scientiam simplicem, & scientiam visionis, si illa sumantur latè ac adequatè, si autem sumantur strictè ac propriè, media est inter illas, & est species scientiæ ab illis distincta. Ita constanter asserunt omnes, qui scientiam mediam Deo attribuunt, tametsi eorum aliqui, ut Molina, Suares, Valques existiment absolute scientiam hanc non dici mediam, quòd sit nova species scientiæ, quia eam pronunciant pertinere ad scientiam visionis, vel ad scientiam simplicem. Vnde ut vides sola hic est lis de nomine, de quo parum laboramus, hoc vnum contententes quod Deus cognoscat futura sub conditione.

Præparatio
probatio.

Ratio ergo primæ partis est, quia scientia simplex sumpta latè & adequatè illa dicitur, quæ versatur circa illud omne possibile, quod nunquam habebit existentiam: & scientia visionis illa, quæ versatur circa illud omne, quod habebit existentiam. Inter illa duo patet quod nullum est medium, ergo inter istas scientias eo modo latè sumptas, & adequatè, patet quod nulla est scientia media. Sic enim scientia conditionata quatenus versatur circa ea futura conditionata, quæ nunquam habebunt existentiam, pertinet ad scientiam simplicem, quatenus autem versatur circa ea futura, quorum conditio ponetur, & habebunt existentiam, pertinet ad scientiam visionis.

Probatio
secundæ
partis.

Ratio secundæ partis est, quia scientia simplex sumpta strictè, & propriè, illa dicitur, quæ versatur circa id, quod est purè possibile abstrahendo ab omni prorsus futuritione: scientia verò visionis illa quæ cognoscit existentia realiter in aliqua differentia temporis; inter illa duo manifestum est medium esse possibile, quod est futurum si ponatur aliqua conditio, nam illud nec est purè possibile, nec est absolute futurum, ergo inter illas scientias propriè ac strictè sumptas scientia conditionata, media est, eo quod cum neutra omnino convenit, & de utraque participat aliquid, sicut medij colores dicuntur qui participant colores extremos, etiam si ab illis verè distinguantur: sic enim scientia conditionata convenit cum scientia simplici, quòd versetur circa illa, quæ nunquam erunt actu; cum scientia verò visionis, quòd versatur circa ea quæ non sunt purè possible, ergo ista scientia optimè dici potest media, quam tamen (ut dixi) Molina, Bellarminus, Lessius, Arrubal malunt reuocare ad scientiam simplicem, quatenus illa cognoscit omne quod actu non existit. Suares autem reuocat eam ad scientiam visionis, quatenus significat scientiam eorum omnium quæ non sunt purè possible, ubi vides litem esse solum de vocibus.

Ad primam satis patet quomodo inter obiecta scientiæ simplicis, & scientiæ visionis detur medium. Ad id autem quod addebatur nullum esse possibile quod non sit futurum, si Deus velit illud creare, distinguo, si Deus absolute velit illud creare, concedo, si Deus velit illud creare accommodando se voluntati, nego quodlibet possibile esse futurum, ut satis constat ex dictis. Ad Confirm. Resp. quòd sicut ea-

dem scientia visionis cognoscit præteritum, præsens, & futurum, quia scientia visionis dicitur illa, quæ cognoscit obiectum actu existens, in aliqua differentia temporis, sic scientia conditionata cognoscit præteritum, præsens, & futurum sub conditione, neque propterea est multiplex, quia semper cognoscit obiectum existens sub conditione.

Ad secundam, nego scientiam conditionatam esse mediam inter contradictoria: scientia libera, & necessaria opponuntur contradictoriè, sed scientia conditionata, ut dixi inter illas non est media. Ens actu, & ens in potentia opponuntur contradictoriè, scientia visionis sumpta latè ac adequatè cognoscit ens actu, & scientia simplex cognoscit ens in potentia, si latè & adequatè sumatur, quo modo scientia conditionata inter illas media non est. Si autem scientia simplex & scientia visionis strictè ac propriè sumantur, prima cognoscit ens purè possibile, altera cognoscit ens absolute actu futurum, patet autem quòd inter ens pure possibile & absolute futurum, medium est futurum sub conditione, quod nec est purè possibile, neque absolute futurum, ergo inter scientias illas strictè sumptas, media est scientia conditionata.

Ad tertiam Resp. cognitionem quam Deus habet de futuris conditionatis esse omnino simplicem, quia quamvis obiectum eius sit complexum, & constet antecedente ac consequente, ipsa tamen in se, simplicissima est. Quis enim negat, cognosci à nobis discursus nostros per cognitionem simplicem formaliter, obiectivè autem compositam, quod idem assero de scientia media. Denique fateor aliquando hanc scientiam minus propriè vocari præscientiam, quia est scientia rei futuræ sub aliqua conditione, & intuitionem, quia est cognitio rei ut esset in se, posita tali conditione, sed quia tamen propriè dicta præscientia est cognitio rei alicuius verè futuræ, propterea meritò negat Augustinus præsciri à Deo futura conditionata, quamvis sæpè dicat illa cognosci.

Solutio
trium du-
bitationū.

S. II.

Utrum scientia conditionata debeat præsupponere decretum Dei à quo sit dependens.

Secundum caput, ex quo Thomistæ scientiam conditionatam redarguunt, est, quia Deus per eam cognoscit aliquid futurum, ante omne decretum suum, cum tamen omne futurum præsupponat necessariò decretum Dei de præbendo concursu, sine quo nihil omnino est, quod habere possit rationem futuri.

In primis igitur ad intelligendam, & soluendam difficultatem, sumo propositionem hanc conditionatam, (eritque de alijs omnibus planè idem iudicium) si Tyrj videant miracula conuerterentur. Et duplex circa illud Dei decretum considero: Primum est, conditionatum ex parte ipsius Dei, & est decretum quod Deus non habet, sed quod haberet si talis conditio esset posita, hoc modo, si Tyrj viderent miracula, cum internis auxilijs quæ vos habuistis, & ego decernerem concurrere cum illorum voluntate, conuerterentur. Vel si Tyrj viderent miracula, ego efficaciter decernerem concurrere cum illorum voluntate ad illorum conuersionem. In primo exemplo ut vides, decretum non existens se tenet ex parte conditionis antecedentis, quia dixit, si Tyrj viderent miracula, & ego decernerem. In secundo se tenet ex parte euentus futuri sub conditione, quia dicit si Tyrj viderent miracula, ego decernerem concurrere ad illorum conuersionem: sed in neutro tamen casu existit tale decretum, quod dicitur extitutum, si Tyrj viderent miracula. Secundò, decretum præbendi concursum, potest esse absolutum ex parte subiecti, sed conditio-

Duplex
decretum
conditio-
natum.

natum

natum ex parte obiecti, estque decretum quod Deus habet, actu faciendi aliquid, si talis poneretur conditio si Tyrij viderent miracula, ego nunc decerno, illos prædeterminare ad conuersionem, vel statuo cum illis concurrere ad conuersionem.

Sententia
Thomi-
starum.

Recentiores Thomistæ (vt monebam sect. 1.) contendunt esse scientiam in Deo futuri conditionati, quæ tamen præsupponat decretum, absolutum ex parte Dei, & conditionatum ex parte obiecti, de voluntate prædeterminanda, si talis poneretur conditio. quod si reiicias prædeterminans decretum, saltem videtur, negari non posse in Deo decretum actuale absolutum ex parte Dei, & conditionatum ex parte obiecti, de præbendo concursu, vel certè necesse est, vt in propositione conditionati aliquo modo ingrediat decretum conditionatum ex parte Dei atque hic est verus sensus questionis.

Quadruplex
dubita-
tio.

Ratio autem dubitandi primò est, quia nulla res concipi potest futura nisi præsupponat suas omnes causas, à quibus pendet, sed decretum Dei de præbendo concursu vna est ex causis rei quæ dicitur futura, ergo cognitio illius futuri præsupponit necessariò decretum Dei, sed non potest præsupponere decretum duntaxat conditionatum, quia illud non sufficit ad causandum effectum, ergo præsupponit decretum absolutum, quod si est antecedens, est necessariò prædeterminans. Confirm. efficaciter, nam effectus non potest habere plus existentia quam causa, decretum quod est causa consensus non est nisi possibile; si enim est futurum absolute, vel conditionate, Deus videt decreta suæ voluntatis vt futura.

Secundò, quando Deus videt aliquid futurum, vel illud videt futurum independentè à suo concursu, vel videt illud futurum dependentè, non primum vt patet, non secundum, quia sic admittenda erit in Deo aliqua scientia visionis, quæ antecedit scientiam mediam, quæ cognoscatur tale decretum concurrenti: nam illud cum non sit futurum sub conditione non cognoscitur per scientiam mediam, si autem cognoscitur per scientiam simplicem, iam illud est purè possibile. Confirm. quia Deus ante decretum suæ voluntatis, non cognoscit quot homines esset producturus, si crearet alium mundum, ergo similiter ante idem decretum, non cognoscit quot, & quales actus factura esset creata voluntas, si constitueretur in tali rerum ordine.

Tertiò, vt se habet decretum absolutum ad futurum absolutum, sic se habet decretum conditionatum ad futurum conditionatum, sed futurum absolutum præsupponit decretum absolutum, ergo futurum conditionatum præsupponit decretum conditionatum. Confirm. quia si Deus ante decretum suæ voluntatis, sciret quot homines esset creaturus si alium mundum creasset, non esset liber in eorum productione, ergo consensus Petri non erit liber, si Deus præuideat illum ante omnem determinationem voluntatis, tum diuinæ, tum creatæ: imò neque poterit illum Deus impedire, si videt illum futurum ante decretum suæ voluntatis.

Quartò, si decretum concursus sit pars conditionis hoc modo, si Tyrij videant miracula, & ego voluero concurrere, conuertentur, sensus illius propositionis erit, si tyrij conuertantur, conuertentur, quia concursus Dei, & concursus creaturæ, est vna actio.

Decretum
absolutum
ex parte
actus.

Dico primò, scientia quam Deus habet de futuro conditionato, non debet præsupponere decretum Dei absolutum ex parte actus, & conditionatum ex parte obiecti, ita fusè ostendunt contra recentiores Thomistas, Suares tom. 1. de gratia. Prolegom. 2. c. 8. Arrubal. d. 46. Herice disp. 7. c. 7.

Rationes non libet congerere, tantum ostendo

Tom. I.

decretum hoc antecedens, non esse necessarium ad scientiam conditionatam, quia decretum absolutum antecedens, non est necessarium, vt probaui, ad cognoscendum futurum contingens absolutum, ergo neque necessarium est decretum; antecedens conditionatum, ad cognoscendum futurum conditionatum. Si enim existere potest futurum, vel absolutum, vel conditionatum sine tali decreto, ergo potest etiam sine illo cognosci, quod autem possit existere res aliqua sine decreto huiusmodi probari demonstratiuè potest, quia sequeretur aliqui voluntatem determinari à solo Deo ad peccatum. Nullam superesse libertatem in actu secundo, cum necesse sit voluntatem operari posito tali decreto, reddi ridiculam exprobrationem Bethsairum à Christo factam, & hoc ex sequenti conclusione confirmabitur.

Dico secundò, scientia, quam Deus habet de futuris conditionatis non disparatis, nullum necessariò præsupponit decretum actuale & præsens, absolutum ex parte Dei, & conditionatum ex parte obiecti, de præbendo concursu. Ita docent Suares præsertim tom. 2. de gratia in Prolegom. c. 8. Vasq. d. 67. Valent. q. 14. p. Bellarm. l. 1. de gratia & libero arbitrio c. 12. & 13. Molina, & alij plurimi.

Decretum
absolutum
ex parte
Dei.

Ratio est primò, quia quando Deus cognoscit futurum sub conditione, vel conditio à solo Deo ponenda est, vt si fecero miracula, Tyrij conuertentur, tunc decretum illud non solum esset inutile, sed etiam delusorium, sicut si diceret pauperi, si te adoptem in filium, ego decerno vt lautè viuas, derideretur per decretum huiusmodi talis pauper si eum decreueris non adoptare. Si diceret amico si te voca- uero ad cenam, decerno tibi dare omnia mea bona, decreueris autem non vocare ad cenam, vel conditio ponenda, pendet à sola creatura, effectus autem à Deo solo, vel à Deo simul & creatura, & tunc decretum illud absolutum ex parte Dei, conditionatum ex parte obiecti, quamuis sit possibile, non est tamen villo modo vtile, vel ad hoc vt Deus cognoscat futura ista, quæ in decreto conditionato cognosci non possunt, neque ad prouidentiam, quæ non decernit nisi ea, quæ factura est. Alioquin sine villo vfu debebunt in Deo multiplicari decreta infinites infinita, omnino absoluta & præsentia de omnibus quæ nunquam erunt sub infinitis combinationibus, quæ nunquam erunt quod est planè nugatorium.

Secundò, manifestè ostendo, decretum hoc actuale non esse necessarium ad hanc scientiam, si enim illud necessarium non sit ad futuritionem conditionatam, non est etiam necessarium ad eius cognitionem, sed non est necessarium decretum actuale absolutum ad futuritionem conditionatam; sufficit enim ad futuritionem purè conditionatam decretum purè conditionatum, decretum videlicet quod poneretur, si talis effectus poneretur, ergo tale decretum actuale non requiritur.

Dixi tamen illud non requiri pro futuris non disparatis, nam de disparatis alia ratio est vt constabit sect. 3.

Dico tertiò, scientia conditionata semper includit decretum aliquod conditionatum ex parte Dei, quod non est præsens & actuale, sed est pars conditionis præsuppositæ, vnde melius dicitur quod conditionate includit decretum, hoc modo si Tyrij videant miracula, & ego velim concurrere, conuertentur ita omnes doctores superius citati.

Includit
decretum
vt partem
conditionis.

Probatuq; omnino euidenter argumèto iam facto, sicut se habet decretum absolute existens ad rem futuram absolute, sic se habet decretum existens sub conditione ad futurum conditionatum, sed vt res sit absolute futura sufficit decretum existens absolute, ergo ad fu-

N 2 tury

turitionem conditionatam sufficit decretum existens sub conditione. Deinde sublato quolibet actuali decreto vera est hæc propositio, si Tyrij viderent miracula, & Deus decerneret concurrere, Tyrij agerent penitentiam, ergo sublato quolibet decreto Deus hoc cognoscit, quia cognoscit omne verum: antecedens probatur omnibus illis argumentis quibus probata est veritas propositionum de futuro. Denique hoc vnum probant argumenta omnia in contrarium allata, quæ omnia solvantur si dixeris in ista futuritione non importari decretum præsens & actuale, sed decretum quod sit pars conditionis, quod nimirum si esset talis effectus esset absolute futurum, Deus enim non dicit decerno, neque dicit decernerem, sed si decernerem, ubi vides decretum non debere dici conditionatum, sed conditionem. Hinc

Ad primam Resp. Nihil concipi posse futurum nisi præsupponat suas omnes causas eo modo quo est futurum, si enim est absolute futurum, debet eas supponere absolute, si autem est futurum conditionate sufficit quod supponat eas conditionate, decretum autem de dando concursu præsupponitur conditionate, seu tanquam pars conditionis, ut dixi.

Solutio
primæ du-
bitationis.

Ad confirm. Resp. implicare ut effectus plus habeat existentia quam habeat vel supponatur habere causa. Fateor istud decretum esse pure possibile, non autem villo modo futurum, sed tamen supponitur quod si esset præsens vel præteritum, effectus existeret, quia Deus non dicit decerno vel decernerem, sed dicit si decernerem, vel si decrevissem concurrere, ubi vides non esse actuale decretum, sed illud supponi quasi esset.

Solutio
secundæ.

Ad secundum Resp. Futurum conditionatum videri dependenter à concursu Dei conditionate cognito, non per scientiam visionis, sed per eandem scientiam mediam, nam si est pars conditionis quæ posita euentus videtur futurus, cognoscitur etiam decretum per hanc scientiam, etiam si non cognoscatur ut futurum, quia per eam cognoscitur obiectum futurum, & id quod est conditio ad hanc futuritionem.

Ad confirm. Resp. negando antecedens, quia Deus ante Decretum suæ voluntatis, novit quot homines esset creaturus, si alium mundum decrevisset creare, quia talis mundus dicit tot homines qui sunt partes huius mundi, quem Deus veller creare. Deinde concedi etiam potest totum, quia Dei decretum est pars conditionis sub qua prævidetur euentus futurus.

Solutio
tertiæ.

Ad tertiam concedo totum, quia futurum conditionatum supponit decretum existens sub conditione, id est, si existeret; hoc enim est quod voco decretum conditionatum, ex parte ipsius actus, quod nullo modo est actus, sed supponitur quod si esset, poneretur effectus ut dixi.

Ad confirm. Resp. quod si Deus veller creare alterum mundum, & sciret quot homines in eo esset creaturus, crearet illos omnino liberè, quia hæc esset necessitas solum ex suppositione.

Solutio
quartæ.

Ad quartam Resp. sæpius explicatum superius esse, quale sit obiectum huius decreti, si voluero concurrere, Tyrij conuerterentur; significat enim si decrevero me accommodare voluntati Tyriorum, conuerterentur visis miraculis, sed hæc alibi.

§. III.

Qualem usum habeat in Deo scientia conditionata.

Tertium caput ex quo scientiam mediam impetunt, & Molinam Massiliensibus accensendum esse aduersarij contendunt, est quia hæc scientia, si est in Deo non alium potest habere usum, quam cum qui à Semipelagianis confictus erat.

Ratio enim dubit. primò est, quia dicere voluntatem creatam, & eius consensum esse primam causam prædestinationis ad gratiam, & gloriam, verus est error Massiliensium, sed ex scientia media planè sequitur voluntatem esse primam huiusmodi causam, quod probò. Illud est prima causa prædestinationis, quod ita est illa prius, ut ab eo essentialiter præsupponatur, sed liber consensus voluntatis ex hac sententia, pro ut præuisus conditionate prior est prædestinatione, & ad illam essentialiter præsupponitur, quia consensus ille prior est quam scientia media, quæ prior est prædestinatione, ergo consensus voluntatis prima est causa prædestinationis: nulla enim esse potest prioritas, si non sit aliqua causalitas.

Difficultas
quadruplex.

Secundò, Semipelagianum etiam est dicere, quod infallibilis connexio prædestinationis, & gratiæ efficacis reducitur vltimò ad aliquid naturale, hoc autem admittit scientia mediæ planè sequi, probatur: nam ad illud reducitur infallibilitas huius connexionis, ad quod reducitur infallibilitas consensus voluntatis, sed infallibilitas huius consensus reducitur ad certas quasdam circumstantias, in quibus voluntas posita consentit, non enim reuocatur ad prædeterminationem voluntatis factam à Deo, neque ad naturam gratiæ ipsius efficacis cum qua stare potest dissensus, ergo reducitur ad illas circumstantias naturales, in quibus gratia est congrua.

Tertio, non potest in hac sententia negari quin consensus voluntatis sit ratio prædestinationis, & conditio sine qua non, non autem eius effectus, nam prædestinatio per se pendet à scientia media, ergo à consensu futuro Petri, ergo Petrus prædestinatur ad gratiam, quia consensus est, imò liber consensus numerari non potest inter effectus prædestinationis quandoquidem prius est, & prius videtur, quam posita sit prædestinatio.

Quartò, existentia quæ est sufficiens ad fundandam rationem scibilis, sufficiens etiam est ad fundandam rationem meriti, non enim potest afferri disparitas, sed futuritio conditionata potest fundare rationem scibilis, ergo potest etiam fundare rationem meriti, atque ita poterit aliquis mereri ex opere præuiso conditionate.

Dico primò, scientia media ita est in Deo, ut per eam ut causam nullo modo Deus moueatur ad dandam gratiam, vel ad prædestinandum aut reprobandum. Ita constantissimè asserunt Molina, & omnes qui scientiam median cum eo ponunt, contra calumnias aduersariorum, qui eos hoc nomine Massiliensibus ineptissimè accensent.

Prima
conclusio.

Ratio autem, quæ affertur in tractatu de gratia, & inferius indicabitur, dum explicabuntur causæ prædestinationis, est, quia initium salutis necessariò est à gratia, non autem à voluntate, ut ex innumeris scripturæ locis constat, ex pluribus Concilijs, & Patribus, estque Catholica veritas sæpius definita contra Massilienses, sed si Deus moueretur per futurum conditionatum ad dandum præmium, initium salutis, non esset à Deo, sed à voluntate, quæ primariò Deum moueret: ergo præuisio illa futuri conditionati neque mouet Deum meritoriè, neque de potentia absoluta mouere potest, sed ad summum finaliter ut dicitur. Imò ut rectè argumentatur Augustinus pluribus locis, nullus est reprobis qui non habeat merita conditionata, nullus electus qui peccata conditionate præuisa non habeat, unde omnes reprobi deberent saluari, & omnes electi deberent damnari. Sed hæc postea.

Dico secundò, tripliciter scientia media prouidentia diuinæ inseruit, primò, ut in suis decretis sit prudens & non cæca. Secundò, ut sit infallibilis sine violatione libertatis creatæ. Tertio, ut in conferendis gratijs efficacibus specialiter sit benefica.

Secunda
conclusio.

Ratio

Triplicem
providen-
tiae munus

Ratio est, quia providentiae maximè proprium munus est (vt dictum sumus disp. 5.) intendere singularum rerum proprios fines, praesertim creaturarum rationalium, & discernere media, per quae huiusmodi fines infallibiliter assequantur accommodatè ad illarum naturas: hoc autem vt perfectissimè fiat, tria omnino necessaria sunt. Primò, vt cum eligit media contingenter iuncta cum fine sciat vtum finem assequutus sit per haec media, alioqui caecam haberet providentiam, & fortuitam operationem. Nam etiam omne agens propter finem, nullam aliam prudentiae habet regulam, quam considerationem futuri sub conditione; dicit enim si hoc medium elegero, id eveniet, si alterum sumptero, eveniet illud, alioqui aget imprudenter, & caeco modo. Secundò requiritur vt infallibiliter decernat media, sed ita tamen vt illa conformia sint libertati, & totam eius relinquunt indifferentiam. Tertiò, vt gratia efficax speciale quoddam sit beneficium, & in ratione gratiae ac fauoris, maioris dilectionis sit argumentum.

Ad haec autem tria obtinenda, scientia conditionata necessaria prorsus est, & sola sufficit per modum conditionis purè dirigentis, non autem mouentis vllà ratione voluntatem ad operandum. Nam illius operà, cognoscit Deus finem esse obtinendum per talia media, vel non esse obtinendum: infallibiliter potest discernere finem, & media sine detrimento libertatis, quia praevidet voluntatem consensuram esse medijs, quae decernit: hac autem demptà omne Dei decretum, vel est fallibile, vel tollit libertatem, quia si non tollit libertatem vtitur medio contingenti, si autem vtitur medio contingenti, sine praescientia conditionata, est fallibile. Denique per hanc scientiam, gratia efficax habet semper quod maius sit beneficium, quam gratia sufficiens, etiam ea quae intensius perfectior est, quia efficax datur in his circumstantijs in quibus videtur esse habitura effectum.

Solutio
difficulta-
tum.

Ad primam Resp. nullo modo sequi quod consensus voluntatis sit prima causa praedestinationis, quia nullo modo est prior praedestinatione, tanquam causa mouens Deum ad decernendam gratiam, aut gloriam, sed est prior duntaxat, vt conditio dirigens providentiam, vt caeca non sit, neque fallibilis in decretis quibus causas liberas deducit in suos fines. Nego autem illud quod vltimò addebatur, non posse scientiam mediam esse priorem decreto, nisi sit causa, nam ad hoc planè sufficit quod sit conditio dirigens voluntatem decernentem.

Ad secundam Resp. negando infallibilitatem praedestinationis, & gratiae vltimò posse reuocari ad aliquid naturale, quod sit eius causa; infallibilitas enim consensus non reducitur ad circumstantias huiusmodi naturales, in quibus voluntas consentit, sed reducitur ad gratiam cui voluntas posita in talibus circumstantijs consentit infallibiliter, non propter tales circumstantias, sed propter gratiam cui voluntas consentire liberè vult, tota ergo haec infallibilitas non reuocatur ad solam voluntatem, sed ad gratiam datam in talibus circumstantijs, & ad voluntatem cui datur talis gratia.

Ad tertiam satis patet ex dictis, quomodo consensus voluntatis conditionatè futurus non sit effectus praedestinationis, sed consensus ille absolutè futurus.

Instabis, saltem non posse negari libertati officere hanc scientiam, nam omnis necessitas antecedens futurationem rei absolutam tollit libertatem, sed futuritio conditionata praecedit futurationem absolutam, & illa posita non potest non esse: ergo, &c.

Resp. dist. maiorem, omnis suppositio antecedens tollit libertatem, si causetur per ipsam libertatem nego, si non causetur concedo.

Ad quartam Resp. negando esse paritatem inter

rationem scibilis, & rationem meriti, quia ratio scibilis praescindit ab existentia, & includit solam veritatem, transcendentalem, quae reperitur in omni eo quod habet rationem entis, siue sit possibile, siue futurum. Ratio autem meriti & de meriti necessario fundatur in existentia reali operationis bonae, vel malae, quia causa meritoria, cum sit causa efficiens necessario praesupponitur vt existens pro aliqua differentia temporis. Imò in moralis aestimatione, nemo meretur premium aut poenam pro eo quod facturus esset, sed pro eo quod absolute actu facturus est.

SECTIO III.

De obiecto scientiae Dei conditionatae.

Tripliciter etiam scientiam mediam aduersarij impugnant, ex illius obiecto tum materiali, tum formali. Primò, quod Deus suos actus liberos cognosceret sub conditione. Secundò, quod per hanc scientiam Deus etiam cognosceret futura conditionata disparata. Tertiò, quod omnia etiam cognosceret quae absolute futura sunt. Quod autem vltimò quæri poterat, in quo medio Deus haec futura videat, eandem difficultatem habet, quam habent futura absoluta: videt enim vtraque, non in omnipotentia, vel decreto suo, non in voluntate creata vel in gratijs congruis sed videt illa omnia in se ipsis tanquam obiecta terminatiua & secundaria eo modo quo ibi explicatum est.

§. I.

Vtrum Deus per hanc scientiam cognoscat suos actus liberos.

Deus (vt probavi quaestione 3.) non potest vllos actus suae voluntatis cognoscere vt futuros absolute. Nunc ergo tota restat difficultas, vtum cognoscere Deus possit per scientiam conditionatam aliquos actus suos liberos, & vtum illos cognoscere possit vt futuros.

Ratio dubitandi primò est, quia implicat vt Deus praesciat aliquos suos actus, quin amittat libertatem ad illos eliciendos, si enim ego sciam, me amaturum pro certo, non possum accedente illo instanti, conari non amare.

Triplicem
dubitatio.

Secundò, implicat vt Deus per scientiam mediam cognoscat decreta sua conditionata, quin cognoscat illa vt futura, sed non potest cognoscere illa vt conditionatè futura magis quam vt absolute futura, quia futuritio conditionata non minus negat actualem existentiam, quam futuritio absoluta, ergo per scientiam conditionatam Deus non cognoscit sua decreta.

Tertiò tamen, videtur quod decreta videri possunt vt futura conditionatè, nam in hac propositione si Anti-Christus conuerteretur, saluaretur, Deus cognoscit decretum de salute Anti-Christi vt conditionatè futurum, quia non cognoscit illud vt actu existens. Imò quādo dicit si dem Magdalenae gratiam, conuerteretur, certum est quod illud decretum non cognoscit vt praeteritum: neque vt actu existens, ergo cognoscit illud vt futurum positā tali conditione, non enim est dubium quin tunc cognoscat decretum concurrenti ad salutem Magdalenae. Confirmatur quia etsi futuritio absoluta dicat negationem actualis existentiae, futuritio tamen conditionata non illam negat, positiuè sed tantum ab ea praescindit; si enim Deus dicat Petrus consentiet hic & nunc, si ego dem ei talem gratiam, decretum videtur vt futurum, & tamen habet esse actuale, quia eodem instanti datur tale auxilium.

Dico primò, Deus per scientiam conditionatam cognoscit multa decreta sua. Ita docent cum Suarez, Molina, Fonseca, communius alij contra Herice qui vult ea decreta cognosci per scientiam simplicem.

Affertio
prior.

Ratio tamen evidens est, quia De⁹ per scientiã mediam cognoscit illos actus quos haberet, si hæc aut illa conditio poneretur, v. g. quos homines esset saluaturus, si condidisset alium mundum, hoc est cognoscere illos actus per scientiam mediam, ergo, &c. Antecedens clarum videtur, quia hoc est aliquid verum & cognoscibile, ergo cognoscitur à Deo. Neque dicendum est Deum absolute habere actu talia decreta, si creasset alium mundum, decerno quod illi, & illi homines saluarentur; est enim absurdum ponere in Deo infinita decreta de rebus quæ nunquam erunt; sunt enim inutilia si nullum habitura sint effectum.

Assertio
posterior.

Dico secundò, nulla decreta suæ voluntatis Deus cognoscit vt futura conditionatè. Ita docent Vasques, Arrubal, Albertinus, & ferè omnes citati quæst. 3. pro decretis absolutis.

Probatur enim eadem ratione, omne quod est futurum, vel absolute, vel conditionatè pro eo instanti temporis, quo dicitur futurum debet actu habere negationem existentie, & habere aliquando postea existentia, sed nullum decretum esse potest in Deo, quod in vno instanti dicat negationem existentie, & postea existentiam, ergo nullum decretum esse potest in Deo conditionatè futurum. Maior superius probata est, minor est evidens, quia omne Dei decretum esse debet æternum. Vnde altera ratio ducitur, illud non concipitur vt futurum conditionatè, quod necessariò concipi debet vt præteritum conditionatè, sed omne decretum Dei conditionatum concipi necessariò debet vt præteritum conditionatè; Deus enim non dicit, si decrevissem creare alterum mundum illis & illis salutem decernerem, sed dicit decrevissem ab æterno illis salutem, quia nihil in tempore potest decernere quod ab æterno non decreverit. Vnde

Ad primam Resp. libertatem nullo modo tolli per necessitatem consequentem, si Deus cognoscat conditionatè suum decretum, fateor quod ex suppositione non potest illud non elicere; sicut ego si sciam me amaturum, possum non amare, & conari non amare illo tempore, quo sciui me amaturum, non possum ex suppositione. Hic autem est etiam disparitas quia Deus suos actus non videt futuros.

Ad 2. & tert. Resp. negando decreta illa, quæ cognoscuntur per scientiam mediam cognosci vt conditionatè futura, sed cognosci potius vt conditionatè præterita. Nam per hoc decretum, si Anti-Christus converteretur, saluaretur, Deus non dicit, si Anti-Christus converteretur, ego decernerem illius salutem, sed dicit ego illam decrevissem ab æterno. Similiter quando dicit, si Magdalena dederit gratiam, converteretur, sensus est si Magdalena dederit gratiam, & decrevero ei dare concilium converteretur, vbi nullum est decretum futurum, sed supponitur præteritum.

Ad confirm. Resp. quod futuritio etiam conditionata supponit negationem existentie pro eo instanti temporis, quo est futuritio, si Deus dicat Petrus hic & nunc converteretur, si dederit ei gratiam, concedo cognosci à Deo gratiam vt futuram conditionatè, sed nego ipsum decretum dandi gratiam cognosci vt futurum, sensus est enim, si dederit nunc gratiam Petro, & illam ab æterno dare decrevero, Petrus converteretur, vbi decretum nullo modo cognoscitur vt futurum, oportet ergo hic distinguere decretum quod est æternum saltem conditionatè, ab executione decreti quæ cognoscitur vt futura, sub conditione.

Instabis, in priori natura, aut rationis, quàm res sit actu, concipitur vt futura sub conditione, ergo in priori rationis illud decretum concipitur vt futurum sub conditione. Respondebam quæst. 3. negando antecedens quia futuritio non solum præscindit ab existentia sed eam negat.

Verum futura conditionata disparata, & impossibilia cognoscantur à Deo per hanc scientiam.

Dixi cognosci à Deo futura illa in quibus conditio habet aliquam connexionem cum effectu, nunc restat difficultas, primò de illis futuris, in quibus conditio non habet ullam planè connexionem cum effectu, qualia in scripturis plura reperiuntur. Si percussisses septies terram iaculo, deuasfasses syriam: si videris me ascendente fiet quod petisti. Secundò multò est obscurior quæstio de illis futuris quorum conditio est impossibilis, si Chimæra esset rationalis, consentiret Deo vocanti.

Ratio autem dubitandi primò est, quia illæ propositiones sunt veræ quas Deus prædicat, sed prædixit multas propositiones conditionatas disparatas sicut notabam. Deinde illæ propositiones disparatæ significant duntaxat coexistentiam duorum effectuum, v. g. quando Petrus dormiet, turca converteretur, particula enim (si) significare potest solam connexionem temporis.

Triplex
difficultas.

Secundò, non potest Deo negari scientia horum conditionatorum vel disparatorum, vel impossibilium, si eadem argumenta illam probent, quæ probant veritatem aliorum conditionalium, quæ sunt connexa & possibilia: probant autem, quia inter contradictoria vnum est verum, & alterum falsum, hæ propositiones sunt contradictoriæ, si Chimæra esset homo, responderet Deo vocanti, non responderet Deo vocanti: ergo vna est vera, & altera falsa.

Tertiò, si quæreretur à Deo quid faceret nunc Petrus si posset agere sine concursu Dei, vel responderet Deus nescio, vel responderet scio, primum admittit ignorantiam in Deo, ergo dicendum est secundum, ergo Deus cognoscit conditionalia impossibilia. Imò, & nos multa huiusmodi cognoscimus v. gr. cum dicimus si filius non procederet à Spiritu Sancto, ab eo non distingueretur.

Dico primò, propositiones de futuro conditionato disparato sunt omnino falsæ, si sumantur præcisè & antecederent à decreto, & promissione Dei connectente conditionem cum euentu futuro. Ita Vasques, Arrubal, Lessius, Albertinus, Recupitus, contra Ruiz Herice, Suarem.

Ratio est, quia vt propositio conditionata sit vera, debet significare connexionem aliquam inter antecedens, & consequens, sed propositiones de futuro conditionato disparato non possunt significare nisi falsò connexionem illam nisi dependenter à decreto Dei, ergo non sunt veræ. Probatur maior si propositiones conditionatæ non significarent connexionem, idem significarent ac propositiones copulatiuæ, hoc est absurdum, quia ista propositio si Petrus dormiat, Ioannes audiet lectionem, differt ab ista Petrus dormiet, & Ioannes audiet lectionem. Imò, si hæ propositiones hypotheticæ sumantur vt copulatiuæ, solamque coexistentiam significant, non cognoscuntur per scientiam mediam, sed per scientiam visionis.

Si autem decretum aliquid aut promissio interueniat, quibus connectatur conditio cum euentu futuro, tunc conditio non est disparata, quia connectitur per Dei decretum vt cum dicitur 4. Regum. Si percussisses terram septies, deuasfasses syriam usque ad interuentionem.

Dico secundò, propositiones de futuro conditionato impossibili semper etiam sunt falsæ, nisi quando effectus necessariò est connexus, cum conditione, verbi gratia vera est illa, si homo esset Angelus, careret corpore.

Posterior
assertio de
futuris im-
possibili-
bus.

Ratio est primò, quia vt dixi omnis propositio conditionata

conditionata significat connexionem aliquam antecedentis cum consequente, sed nulla est connexio inter Chimæram quæ est homo, & consensum ad gratiam, ergo illa propositio simpliciter est falsa, si Chimæra esset homo responderet Deo vocanti. Ista verò est semper vera si homo esset Angelus careret corpore, quia hoc est idem, ac omnis Angelus caret corpore, unde illud cognoscitur per scientiam possibilem, non autem per scientiam mediam. Deinde ponere in Deo huiusmodi scientiam planè nugatoriam, est reddere ludicram, & vanam scientiam futurorum conditionalium, & ponere in Deo cognitiones infinitas infinitas, otiosas & omnino impertinentes, Deoque indignas.

Solutio-
trium dif-
ficultatum

Ad primam Resp. Deum nihil vquam promittere, nisi quod facere decreuerit, atque adeò semper promissio supponit, vel includit decretum, cum ergo dicis veritatem harum propositionum pendere à promissione idem est ac si dicas, illam pendere à decreto quod includitur in promissione, atque ita promissio est vera practicè, quatenus facit verum id quod promittit. Dixi autem propositiones hypotheticas nunquam significare posse solam coexistentiam antecedentis, & consequentis, alioqui significarent idem ac copulatiuæ.

Ad secundam Respon. negando ipsam argumentis probari quod cognoscatur futura conditionata impossibilia, quibus probatur cognosci futura absoluta: verum est quod in omnibus etiam futuris disparatis, aut impossibilibus contradictoriarum semper una est vera, & altera falsa, sed ita tamen ut negatiua semper sit vera, affirmatiua verò semper sit falsa, v.g. ex his duabus, si Chimæra esset homo, responderet nunc Deo vocanti, non responderet nunc Deo vocanti, semper vera est ista, non responderet Deo vocanti, quia propositiones quæ affirmant connexionem, quæ non est semper sunt falsæ ut dixi.

Ad tertiam Resp. quod si quaeretur à Deo, quid faceret nunc Petrus, si posset agere independentem à Deo, Responderet Deus nihil faceret, quia hæ propositiones (ut dixi) semper sunt falsæ, nisi quando sunt in materia necessaria, ut cum dicitur si à filio non procederet Spiritus Sanctus, non distingueretur à filio.

S. III.

Vtrum per hanc scientiam Deus cognoscat omnia quæ sunt absolute futura.

Mltra (ut monui) sunt futura conditionatè, quæ nunquam erunt, quia conditio illa nunquam ponetur, alia verò sunt futura conditionatè simul, & absolute, quia eorum conditio ponetur. Difficultas ergo est vtrum prius ratione quàm Deus cognoscat per scientiam visionis, ea quæ sunt absolute futura, cognoscat illa per scientiam mediam, ut futura conditionatè, sicut prius illa cognoscit ut possibilis, per scientiam simplicem.

Triplex
dubitatio.

Ratio dubitandi est primò, quia Deus non cognoscit attributa sua, & se ipsum per scientiam mediam, v. gr. si Deus esset, esset omnipotens, si Deus esset, mundum veller creare, hæc absurda & superflua esset cognitio, cū Deus illa cognoscat per scientiā visionis.

Secundò, cognitio practica imperfectissima est, neque conuenire vllā ratione Deo potest; sed si Deus cognosceret conditionatè illa quæ sunt absolute futura cognosceret illa practice, ergo, &c.

Tertiò, si prius cognoscit rem ut futuram conditionatè quàm ut futuram absolute, necesse est ut futurio conditionata sit causa futuritionis absolute. Denique admittuntur in Deo cognitiones istæ valde inutiles, si sol lucet, dies est: si Petrus mouetur mutat lo-

cum, quæ omnia cognoscuntur per scientiam visionis quia in his affirmatur solūm connexio antecedentis, & consequentis, quæ omnino est præsens, & absoluta.

Dicendum tamen est Deum per scientiam mediam prius ratione cognoscere ut futura conditionatè illa, quæ absolute futura sunt. Ita Ruiz, Suarez, Herice, negat Arrubal de futuris necessarijs.

Conclusio,
affirmati-
ua.

Ratio est, quia primò, sæpè patres disputant, quare Deus Angelos, & homines creauerit quos peccaturos esse præciebat, dicunt posse Deum illos homines qui peccatores fuerunt, antecedenter non facere, cum sciret eos peccaturos, & eos rapere, ne malitia illos peruerteret, quæ non est scientia visionis ut patet, quia præcedit Dei decretum de illis creandis. Deinde à priori ratio est, quia illud cognoscitur ut futurum conditionatè, quod cognoscitur futurum, & non est adhuc futurum absolute, sed antequam res futura sit absolute, cognoscitur à Deo ut futura, alioqui Deus non posset decernere rem absolute futuram, si prius non explorasset quid factura sit voluntas.

Ad primam Resp. nihil cognosci à Deo posse ut futurum, quod sit existens, & æternum, ideò nec se ipsum, nec vllum suum attributum potest cognoscere ut futurum sub conditione.

Solutio
trium du-
bitatio-
num.

Ad secundam Resp. nullam esse in Deo cognitionem practiciam, sed vnicam realiter scientiam, quæ videt simul omnia, & possibilis, & futura tū absolute, tū conditionatè, quæ tamen à nobis diuiditur in plures conceptus distinctos non ratione Dei, sed ratione nostri.

Ad tertiam sæpè dixi, futuritionem conditionatam esse priorem futuritione absolute, non quod eam vllō modo causet, sed quia est obiectum scientiæ mediæ, quæ dirigit decretum absolute prærequisitum ad futuritionem absolute rei: istæ propositiones si sol lucet, dies est & ceteræ huiusmodi, non cognoscuntur per scientiam mediam, quia ibi nihil est conditionatè futurum, sed existens.

QVÆSTIO V.

De scientia practica, & ideis diuinis.

Scientiæ illæ quas hætenus exposui intra Deum Sipsium consistunt, per istam extra se Deus prodit, & perenni emanatione se ipsum communicat creaturis, quia illa tota operatrix est, & fecunda. Quæcunque verò disputari de ea possent, pertinere videntur ad ea, quæ disputari solent in genere de scientia practica & ideis, quæ in philosophia exposita sūt. Vnde nūc breuiter duo disputanda restant. Primò, an & qualis scientia Dei sit practica & causa rerū. Secundo, an & quales in Deo sint ideæ per quas est causa rerum.

SECTIO I.

An sit in Deo aliqua scientia practica quæ sit causa rerum. Art. 8.

Certum est primò, admittendam omnino esse in Deo scientiam practicam, quia omne agens intellectuale liberè operans exigit cognitionem, quæ dirigat voluntatem & potentiam exequutricem, illa est quam vocamus practicam, quæ nimirum cognoscit Deus quomodo debeat operari. Quia verò duo sunt genera operationum in Deo, quæ debent dirigere, alia internæ sunt, decreta nimirum, quæ debent esse rectissima: alia sunt externæ operationes, quibus efficit creaturas, scientia quæ primi generis operationes dirigit prudentia est: altera verò est ars, quæ est secta ratio efficiendi ea, quæ sunt extra operantē. Licet autem practica sit hæc scientia respectu decretorum omnium liberorum, & respectu creaturarum omnium etiam

Datur
scientia
practica in
Deo.